

Powstanie Wielkopolskie

<https://pw.ipn.gov.pl/pwi/pamiec/miejsca-pamieci/8833,GRODZISK-WIELKOPOLSKI-miasto-powiatowe.html>
17.04.2024, 16:42

GRODZISK WIELKOPOLSKI (miasto powiatowe)

1. Na budynku Gimnazjum im. Powstańców Wielkopolskich (ul. 3 Maja 5) widnieje nieduża kamienna tablica z 1958 r., ozdobiona wizerunkiem krzyża powstańczego. Upamiętniła ona 40. rocznicę wyruszenia do walki pierwszej kompanii powstańczej z Grodziska.
2. W czasie obchodów 700-lecia miasta 27 VI 2003 r. pośrodku pl. św. Anny odsłonięto pomnik Serca Jezusowego. Na jego cokole od strony północnej została wmurowana metalowa płaskorzeźba przedstawiająca trzech powstańców wielkopolskich w mundurach, z bronią i sztandarem.
3. Przy skrzyżowaniu ulic 3 Maja i Przemysłowej 2 IX 1984 r. odsłonięto wystawiony przez *społeczeństwo ziemi grodziskiej* granitowy pomnik *poległym za Wolność i Ojczyznę* (proj. Edward Pawlak). W 50. rocznicę wybuchu II wojny światowej umieszczono na nim z prawej

strony tablicę, na której m.in. wymieniono powstańców z lat 1848 i 1918. Z lewej pod ułożoną ukośnie płytą złożono urny z ziemią z *pól bitewnych i miejsc męczeństwa*, m.in. z miejsc walki powstańców wielkopolskich.

4. Na cmentarzu przy ul. Staszica, na prawo od głównej alejki, znajduje się zbiorowy grób i pomnik powstańców wielkopolskich, wzniesiony w 1924 r., odrestaurowany w latach 1967 i 2004. Otacza go niski murek z wazonami na słupkach. Pośrodku położona jest metalowa podobizna krzyża powstańczego, a z tyłu na wysokiej zdobionej ścianie umieszczono między podwójnymi pilastrami czarną tablicę z ośmioma nazwiskami pochowanych tu powstańców, nazwisko dziewiątego nie jest znane (*LS* w dwóch przypadkach podaje inne miejsce pochówku). W tympanonie u góry widnieje orzeł w koronie na tle sztandarów, a nad nim krzyż. W mogile tej 13 X 1957 r. pochowano też podpułkownika Józefa Skrzydlewskiego (1896-1952), organizatora powstania na terenie miasta, co zaświadcza mała tabliczka pod główną tablicą.

5. Nieopodal bocznej bramy cmentarnej na murowanym grobowcu Chocieszyńskich umieszczono w 1921 r. marmurową tablicę ku czci *dziada, ojca i syna*: Antoniego (weterana powstania z 1848 r.), Józefa (powstańca styczniowego) i Kazimierza (1891-1919; plutonowego z kompanii grodziskiej, poległego 11 II pod Miedzichowem). Imię Powstańców Chocieszyńskich nosi ulica w centrum miasta.

6. Na szczytowej ścianie budynku u zbiegu ul. 3 Maja i pl. św. Anny w 2018 r. umieszczono mural

przedstawiający grupę powstańców na tle sztandaru z białym orłem w koronie.

7. Pośrodku pl. Powstańców Wielkopolskich 19 XII 2013 r. odsłonięto ustawioną na chodniku metalową postać powstańca z karabinem. Autorem rzeźby jest Jarosław Bogucki.

